

Avalik teadaanne

IMFi direktorite nõukogu lõpetas 2010. aasta artikkel IV konsultatsioonid Eesti Vabariigiga

31. jaanuaril 2011 lõpetas Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) direktorite nõukogu 2010. aasta artikkel IV konsultatsioonid Eesti Vabariigiga¹.

Taust

Eesti seniseid jõupingutusi kroonis 1. jaanuaril ühinemine euroalaga, kusjuures Eesti on ainus Euroopa Liidu riik peale Rootsi, kelle eelarvepuudujääk ei ületa Maastrichti kriteeriumi.

Eesti majanduskasv taastus 2010. aastal kiire ekspordikasvu toel. Vahetoodete ja kapitalikaupade eksport on jõudsalt kosunud, mis annab tunnistust ka Eesti peamiste kaubanduspartnerite arengust. Sisenõudlus on aga endiselt madal, kuna eratarbimist pärsib nõrk tööturg ja eraisikute bilansid on varasema laenubuumi tõttu nõrgenenud. Kuigi tööpuudus, mis on 2010. aasta alguses 20 protsendini küündinud haripunktist vähenenud 15,5 protsendini, pidurdab töökohtade loomist ilmselt oskustöölise jätkuv puudus kasvavates sektorites.

Inflatsioon kiirenes 2010. aastal, nagu ka palgakasv, hoolimata kahekohalisest tööpuuduse määrast. Hinnad on tõusnud, mille põhjuseid tuleb otsida toidu- ja kütusehindade tõusust maailmaturul. Ka alusinflatsioon on hakanud suurenema, kuigi mõõdukas tempos. Palgad on viimasel ajal tõusnud hoolimata suurest tööpuudusest ning vabade töökohtade arvu ja pikaajalise töötuse kasvust. See viitab oskuste ja nõuete mittevastavusest tingitud raskustele ressursside ümberjaotamisel tööturul, mis muude aspektide poolest on paindlik. Ettevõtlussektor seevastu on 2010. aastal kenasti kosunud ja Eesti konkurentsivõime on paranenud, kuigi buumiaastatel kantud kahjustest täielikult ülesaamine võtab veel aega.

Majanduskasv kiireneb lähiajal veelgi, kuid jääb kriisieelsele tasemele siiski alla. IMFi prognoosi kohaselt kasvab Eesti majandus ekspordi jätkuval toel 2,5 protsendilt 2010. aastal 3,5 protsendini esimesel euroala-aastal. Inflatsioon tõuseb 2,75 protsendilt 2010. aastal umbes 4 protsendini, mis on tingitud toidu- ja kütusehindade järsust tõusust aasta arvestuses. Alusinflatsioon püsib eeldatavasti vaoshoitud. Eesti majanduskasvu ohustavad riskid suurenesid 2010. aasta lõpus jätkuvalt valitsevate pingete tõttu üleilmsetel finantsturgudel.

Riigi peamine ülesanne praegu on tagada kestlik majanduskasv.

Direktorite nõukogu hinnang

Direktorid õnnitlesid Eestit eduka eurole ülemineku puhul, mis sai teoks tänu tugevale makromajanduspoliitikale, range eelarvedistsipliini järgimisele ja pikaajalisele valuutakomitee süsteemile. Direktorid tervitasid ekspordile toetuvat majanduskasvu taastumist ning majanduse edasise tasakaalustamise väljavaadet. Ühtlasi viitasid nad eelseisvatele ülesannetele seoses kasvu

¹ Rahvusvahelise Valuutafondi põhikirja artikli IV kohaselt peab IMF oma liikmesriikidega kahepoolseid arutelusid, mis toimuvad tavaliselt kord aastas. Fondi delegatsioon külastab riiki, kogub majandus- ja finantsteavet ning arutab ametivõimudega majandusarengu ja -poliitika küsimusi. Pärast tagasipöördumist fondi peakorterisse koostavad delegatsiooni liikmed aruande, mille alusel toimub direktorite nõukogu arutelu. Arutelu lõppedes teeb fondi tegevdirektor direktorite nõukogu esimehena direktorite seisukohtadest kokkuvõtte, mis edastatakse külastatud riigi ametivõimudele. Kokkuvõtetes kasutatud kvalifitseerijate selgitus on olemas aadressil <http://www.imf.org/external/np/sec/misc/qualifiers.htm>.

säilitamise ja suure tööpuuduse vähendamisega. Kõige selle taustal rahustas direktoreid Eesti ametivõimude pühendumus jätkata mõistliku eelarvepoliitikaga, jälgida hoolega hindade arengut, suurendada finantsüsteemi paindlikkust ning tõsta tootlikkust ja välist konkurentsivõimet, kasutades täielikult ära Eesti euroala liikmesusest tulenevaid võimalusi.

Direktorid toetasid Eesti 2011. aasta riigieelarvet, mis põhineb kulude jätkuvalt rangel kontrollil. Kulupiirangute rangel järgimisel suureneb riigi usaldusväärsus esimesel euroala-aastal veelgi. Juhul kui kasvu ohustavad riskid realiseeruvad, on Eestil direktorite meelest piisavalt eelarve manööverdamisruumi, mis võimaldab automaatsetel stabilisaatoritel Maastrichti kriteeriumidega sätestatud piirini toimida. Mõnede direktorite arvates lubaks eelarveseis lühiajaliselt rakendada enam majanduskasvu toetavaid meetmeid.

Direktorid kiitsid heaks Eesti ametivõimude keskmise perspektiivi eesmärgi saavutada taas eelarve ülejääk, et taastada eelarvereserv ning hoida valitsussektori võlatase madal. Selle eesmärgi saavutamine eeldab eelarvekulude märkimisväärset kokkutõmbamist, kuid sealjuures on oluline kaitsta investeringu- ja hariduskulusid ning samas suurendada kulude tõhusust. Direktorid soovitasid vajaduse korral kaaluda tulumeetmete võtmist, näiteks tõsta kaudseid ja keskkonnamakse. Eesti keskmise perspektiivi eelarveraamistiku ja läbipaistvuse suurendamine aitaks kaasa eelarve konsolideerimisele ning väldiks protsüklilist eelarvepoliitikat.

Direktorid täheldasid, et finantssektor on küll majanduslangusele suhteliselt hästi vastu pidanud, kuid laenubumi ajal tekkinud riskid on ikka veel päevakorral. Maailmaturgudel endiselt valitsevate pingete ja eesootavate seadusandlike muudatuste taustal on esmatähtis säilitada finantssektori stabiilsus. Euroala liikmesus peaks aitama likviidsusriske vähendada, kuid järelevalveasutuste pidev valvsus on siiski hädavajalik, et pankade provisjonide ja kapitaliseerituse tase oleks piisav. Direktorid julgustasid Eesti ametivõime tegema kõik, mis nende võimuses, et hiljuti jõustunud võlakaitse seadus ei õhnestaks õigusnormide ja finantsvahenduse usaldusväärust. Nad tunnustasid 2010. aastal Põhja- ja Baltimaade vahel kriisiohje teemal sõlmitud vastastikuse koostöö memorandumit ning ootavad pankade kriisilahendusraamistiku edasist arendamist koostöös asjaomaste piiriüleste ametiasutustega.

Samuti kiitsid direktorid heaks konkurentsistrateegia „Eesti 2010”, märkides, et selle kiire elluviimine aitab suurendada tööhõivet ja tootlikkust. Nad kutsusid üles jätkama jõupingutusi ressursside ümberjaotamisel avatud sektorisse, mida toetab paindlik tööturg ja kohane palgapoliitika. Lisaks tuleb välja töötada haridus- ja ümberõppeprogrammid, et lahendada oskuste lahknevuse probleem ning suurendada ELi tõukefondide kasutamist infrastruktuuri ja inimkapitali arendamiseks.

Avalikud teadaanded aitavad täita IMFi eesmärki suurendada fondi majandusarengu ja -poliitika hinnangute ja analüüsi läbipaistvust. Avalik teadaanne avaldatakse asjaomase liikmesriigi (või liikmesriikide) nõusolekul pärast seda, kui direktorite nõukogu on arutanud artikkel IV alusel peetavate konsultatsioonide tulemusi, majandusarengu seiret piirkondlikul tasemel, programmijärgset seiret ja pikemaajaliste programmidega liikmesriikide puhul tagantjärele teostatavaid hinnanguid. Avalik teadaanne väljastatakse ka pärast direktorite nõukogu arutelusid üldiste poliitiliste küsimuste üle, välja arvatud juhul, kui direktorite nõukogu otsustab konkreetse juhtumi puhul teisiti.